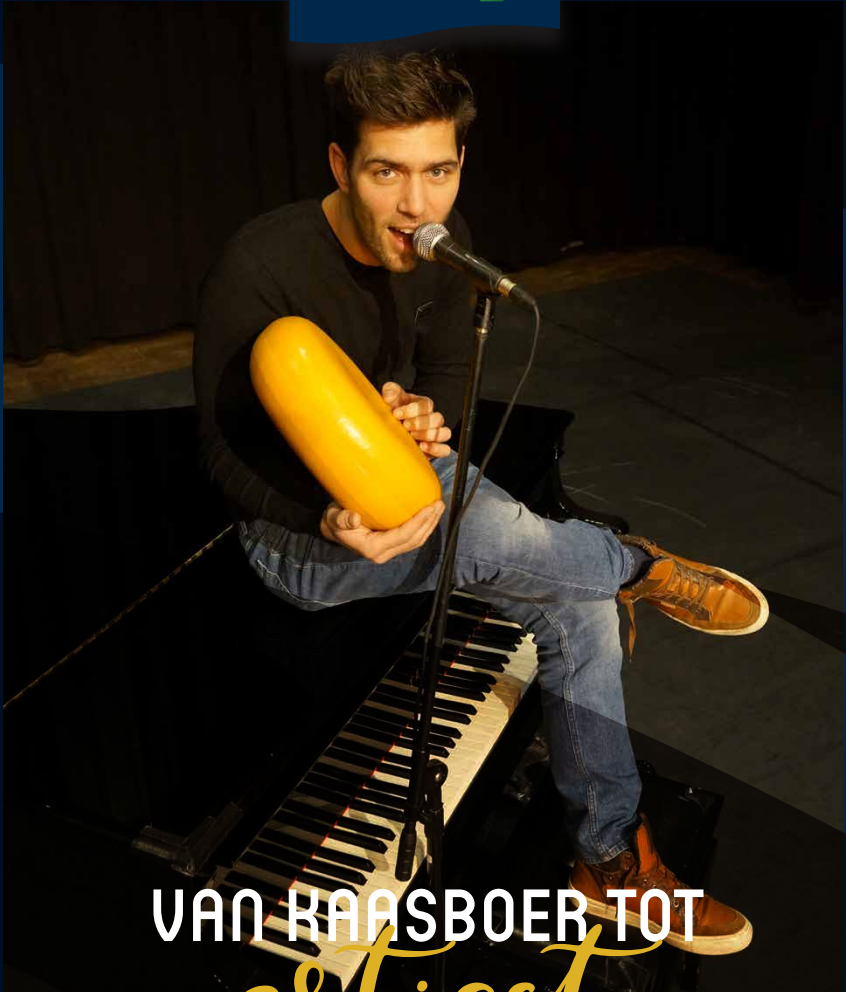

Kunst &
CULTUUR
ROUTE

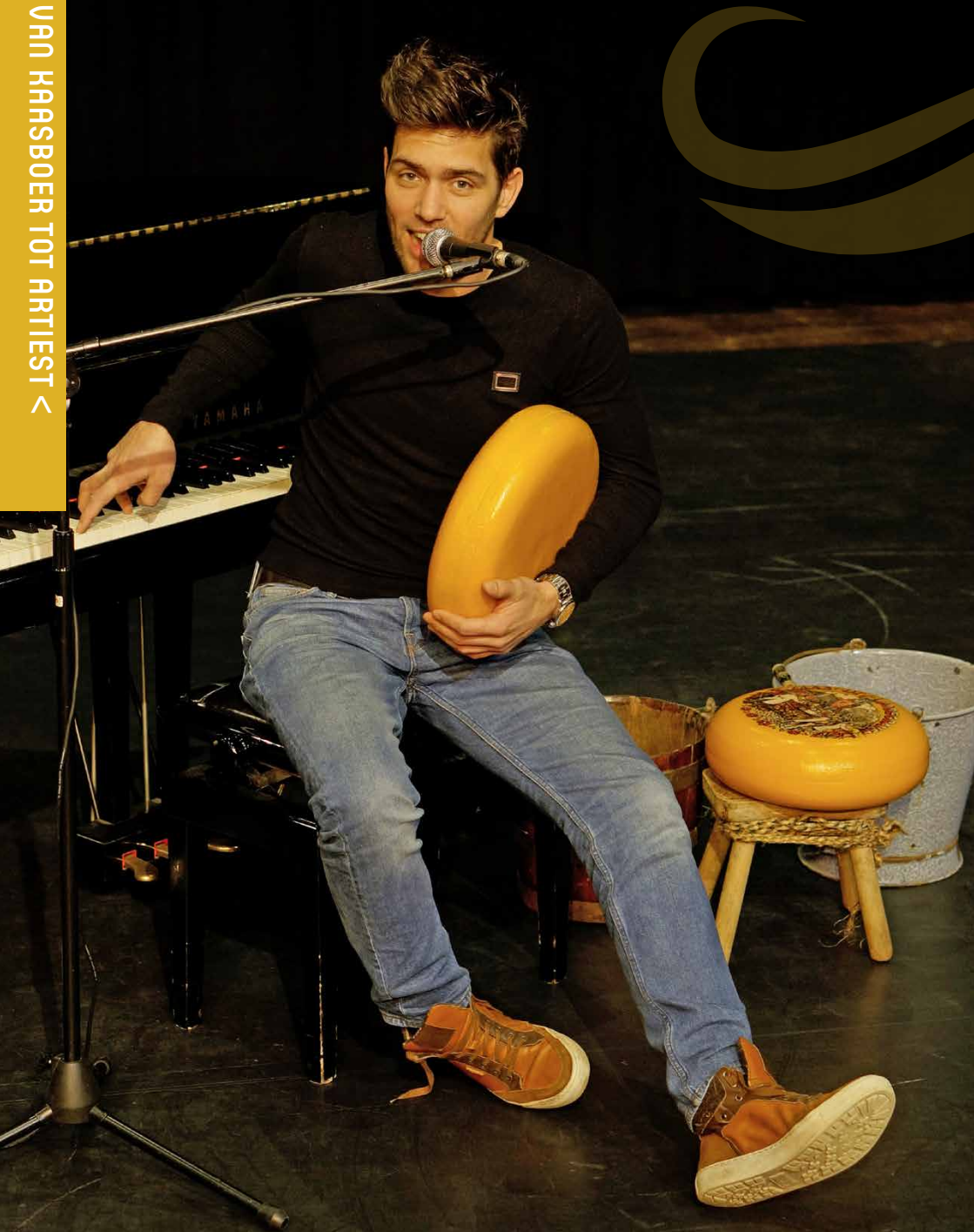

VAN RAASBOER TOT
artiest

BODEGRAVEN

> VAN KARSBOER TOT ARTIEST <

Kaas >OP DE PLANKEN<

Geen ander dorp is zo veerkrachtig als Bodegraven. Ondanks een lange geschiedenis van plundering en brand, weet Bodegraven telkens als een feniks uit de as te herrijzen. Het overleefde barbaren in de Romeinse tijd, Gelderse invallers in de vroege 16e eeuw, Franse legers tijdens het Rampjaar 1672 en een ongelukkige brand ontstaan bij een onoplettende bakker. Met wonderbaarlijke snelheid richtte Bodegraven zich op, met dank aan de toen opkomende kaashandel.

In de loop van de twintigste eeuw was de tijd rijp voor de volgende vernieuwing. De industrie verouderde, herbestemming werd daarom het toverwoord. Zo vestigde een lokale bierbrouwer zich in de vroegere graanmolen De Arkduif, trokken inwoners en ondernemers in oude kaaspakhuizen en werd het voormalig onderkomen van zaadhandel Turkenburg omgevormd tot het Evertshuis, hét centrum voor kunst en cultuur in Bodegraven.

Cultuur beleef je overal

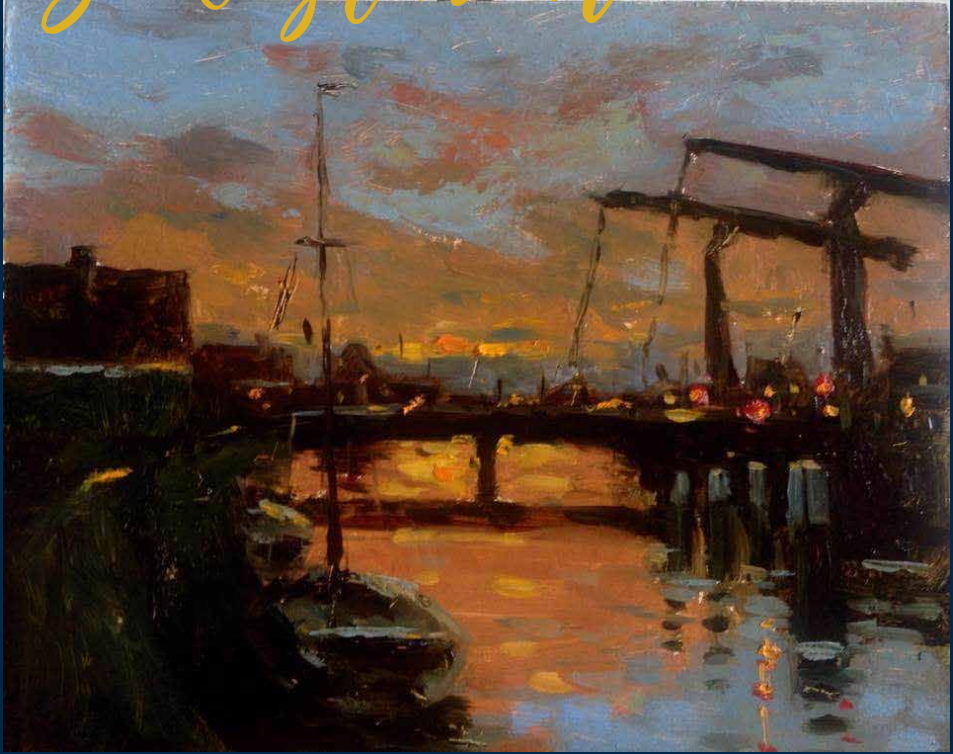
Het Evertshuis is het centrale cultuurhuis van Bodegraven. Ton van Rheenen (directeur): "Je kunt bij ons terecht voor prachtige theater- en muziekvoorstellingen, films en diverse culturele activiteiten. Cultuur beleef je niet alleen tussen de muren van een theater. Met onze projecten als BRAVO! voor kinderen en BRAVO-on-tour willen we inwoners ook op veel andere plekken binnen de gemeente bereiken." Thijs Mansier, frontman van de band Waterproof Shampoo,

organiseert er bijvoorbeeld evenementen als het Evertshuis Podiumcafé, waarbij bezoekers in huiskamersetting gratis van twee topbands uit de regio kunnen genieten. Authentieke kaasplanken vind je op de bovenste etage in het Kaasmuseum. In het Grand Café kun je ze in kleiner formaat bestellen of in combinatie met bitterballen bij een drankje na een voorstelling.

Voorheen de thuisbasis van zaadhandel Turkenburg, nu het culturele hart van gemeente Bodegraven-Reeuwijk.
Foto: Graficelly

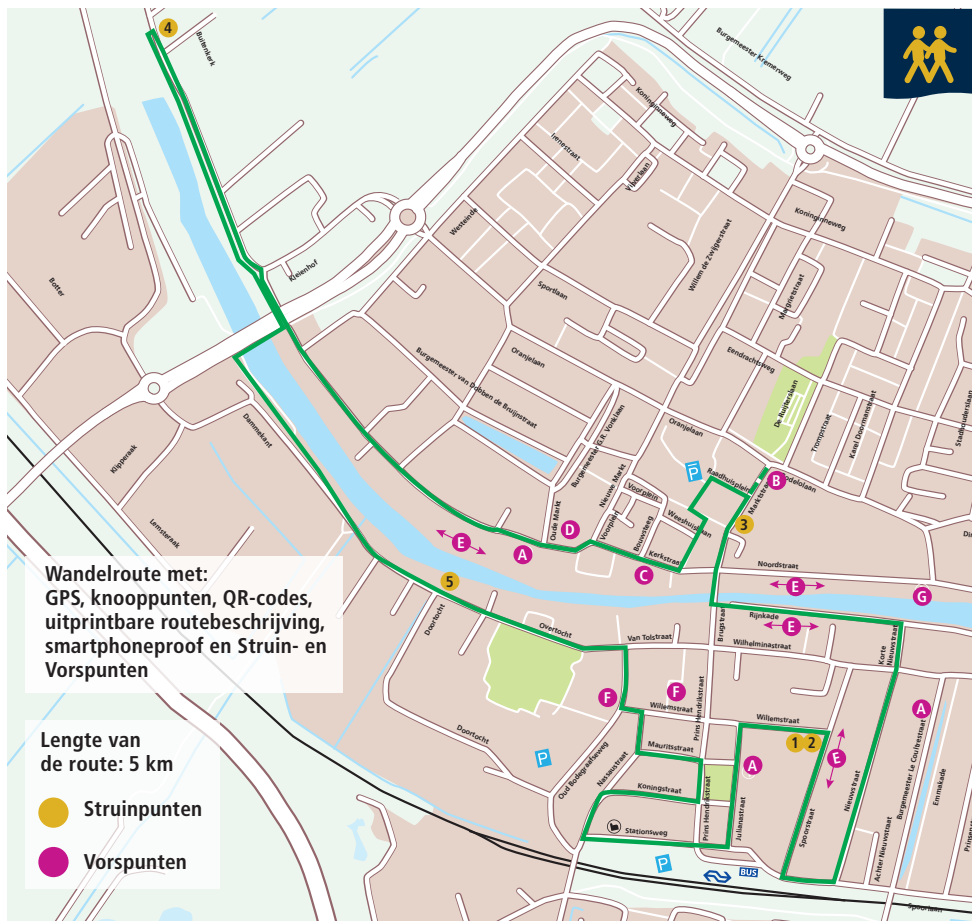
Bodegraven

NA EEN DRUKKE DAG LIGT DE OUDE RIJN ER RUSTIG BIJ. DE SCHILDER LEGDE, 'EN PLEIN AIR', HET LAATSTE DAGLICHT VAST.

LEO VAN DER VLIST

De Oude Rijn was vroeger de snelweg waarover vrijwel al het transport plaatsvond. De aanliggende kaaspakhuizen zijn daar nog het bewijs van. Nu geniet de recreant van de uitzichten vanaf het water en vormt het voormalige kaasdorp een fijne pleisterplaats.

Wandelroute met:
GPS, knooppunten, QR-codes,
uitprintbare routebeschrijving,
smartphoneproof en Struin- en
Vorspunten

Lengte van
de route: 5 km

- Struinpunten
- Vorspunten

> VAN KAASBOER TOT ARTIEST <

STRUIN- EN VORSUNTEN LANGS DE ROUTE

STRUINPUNTEN

1. Evertshuis, Julianastraat 4, www.evertshuis.nl
  2. Kaasmuseum Bodegraven, Julianastraat 4, kaasmuseum.org
  3. Ijs- en koffiesalon De Zoete Inval, Marktstraat 11, www.ijsenkoffie.nl
  4. Kaasboerderij de Graaf, Buitenkerk 56, www.kaasboerderijdegraaf.nl
  5. Brouwcafé De Molen, Overtocht 43, www.brouwcafedemolen.nl
- Op locatie: Groene Hart Catering, www.groenehartcatering.nl

VORSUNTEN

- A. Monumentaal kaaspakhuys (Rijksmonument)
- B. Kunstenarscollectie Hoek Negentwintig, Markt 29
- C. Pop-up Galerie Marryzglaz, Kerkstraat 22
- D. De Oude (kaas)Markt, hier werd jarenlang de kaas vanuit de regio verhandeld.
- E. Kaasverleden zichtbaar, kaaspakhuizen dichtbij het water,
- F. Herinneringen aan de Limes, Oud Bodegraafseweg, Willemsplein
- G. Phoenix, zicht vanaf de Rijnkade

Aan deze wandelroute zijn niet alleen Struinpunten (activiteiten), maar ook Vorspunten (streekverhalen) verbonden. Deze zijn te vinden op www.struinenenvorsen.nl/routes/van-kaasboer-tot-artiest

Het Bierfestival van Brouwerij de Molen trekt jaarlijks vele bezoekers uit binnen- en buitenland. Foto: Marijke Groot

Een stap in het Kaasmuseum brengt je terug naar de tijd dat kaas nog met de hand werd gemaakt. Foto: Liene Jouwsma

---

OPTOCHT

DE REGEN TROMMELT HARD
TEGEN HET ORKEST EN DE PAARDEN IN
EEN WUIVENDE HAND VAN DE MINST
LANG ZITTENDE KONINGIN

ANNELIE CLUISTRA

DORPSDICHTER BODEGRAVEN-REEUWIJK (2017-2018)

De Zoete Inval is een ideale uitvalsbasis voor een heerlijk ambachtelijk ijsje tijdens de fietstocht. Foto: Graficelly

Kaaskoningin Irma de Graaf (midden) met haar hofdames tijdens Najaarsmarkt van 2014. Foto: Marlien van Leeuwen

De Phoenix: olieslagerij
wordt fabriek en later een
appartementengebouw
Foto: Graficelly

> OVER DE ROUTE <

De kaashandel zit de Bodegravers in het bloed. Vooral sinds de oprichting van de wekelijkse kaasmarkt in 1882 is kaas niet meer weg te denken uit het dorp. Zo gaan de kaaspakhuizen aan de Nieuwstraat bijna geheel op in het straatbeeld. Alleen de luiken en grote deuren verraden hun vroegere functie.

Wonen in historisch erfgoed
Blikvanger aan de Oude Rijn is het gebouw "Phoenix". Kapper André de Jong (die naam maakte met het merk Andrélon) nam in 1947 dit gebouw over van een gedateerde olieslagerij en vestigde er een fabriek. Nu heeft het een woonbestemming.

Oud in een nieuw jasje
Bodegravers halen nog steeds hun inspiratie uit het verleden. Zo bedachten ze bij De Zoete Inval dat ze melk in plaats van voor boerenkaas, ook voor boerenijs kunnen gebruiken. Een hit!

Brouwerij De Molen heeft oorspronkelijk een oude molen als thuis. Al gauw groeide de productie de molen te buiten. Hun prijswinnende bieren zijn in het tot brouwcafé verbouwde pand nog steeds te proeven.

Kaaskoningin

Elk jaar in september vindt in Bodegraven de najaarsmarkt plaats. Dit driedaagse festijn staat geheel in het teken van boerenkaas. Tijdens de opening wordt de 'kaaskoningin' gekozen. Irma de Graaf, boerin van Kaasboerderij De Graaf, regeerde in 2014 als kaaskoningin. Op haar boerderij kun je zien hoe hun ambachtelijke kazen gemaakt worden. Irma: "Er komen veel verschillende mensen op bezoek. Sommigen hebben zelf in de kaas gewerkt en weten soms meer dan onze gidsen, vooral van vroeger. Anderen kennen kaas alleen uit de supermarkt en staan verbaasd te kijken hoeveel werk het kaasmaken kost."

Nog meer tips voor Kunst & Cultuur in en om Bodegraven:

www.buitengewoonbodegravenreeuwijk.nl

www.cheesevalleyholland.com

www.evertshuis.nl

www.graffitiart.nu

www.hoeknegenentwintig.nl

www.kaasmuseum.org

www.kunstencultuurbenr.nl

www.kunstkringbodegraven-reeuwijk.nl

www.kunstweek.nl

www.marryzglaz.com

www.najaarsmarkt.com

www.unieksieraad.nl

De Kunst & Cultuur Route 'van kaasboer tot artiest' maakt deel uit van in totaal 8 Kunst & Cultuur Routes in het Groene Hart, alle met een eigen thema. De 8 routes zijn gebundeld in een handzaam boekje, verkrijgbaar bij alle deelnemers aan de routes, toeristische informatiepunten en VVV's.

Het boekje is ook te downloaden via www.struinenenvorsen.nl/downloads

---

Uitgave van Struinen en Vorsen

www.struinenenvorsen.nl

secretaris@struinenenvorsen.nl

Coördinatie en concepting

Streekadvies 't Laage Land, Gouderak

(Anita van der Vliet, info@streekadvies.nl)

i.s.m. het routeteam

(Nel Steenberg, routessv@gmail.com en

Ria van der Werf, webmaster@struinenenvorsen.nl)

Tekst, vormgeving en cartografie

Graficelly, Reeuwijk (studio@graficelly.nl)

Fotografie

Graficelly en anderen

december 2018

Mede mogelijk
gemaakt door:

provincie **HOLLAND**
ZUID